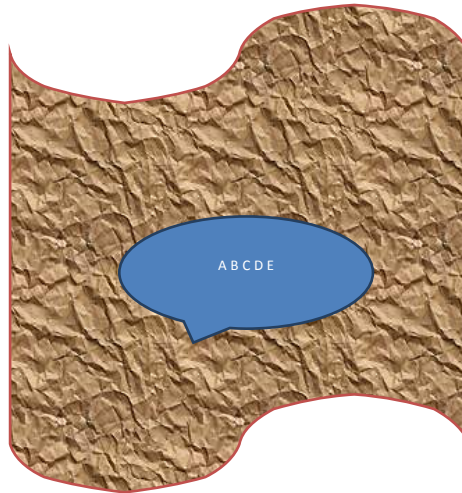
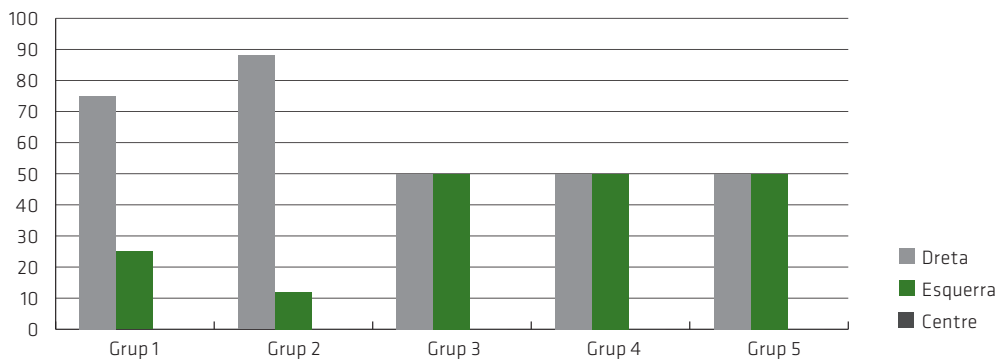

1. Principals idees dels discursos obtinguts en els grups de discussió.

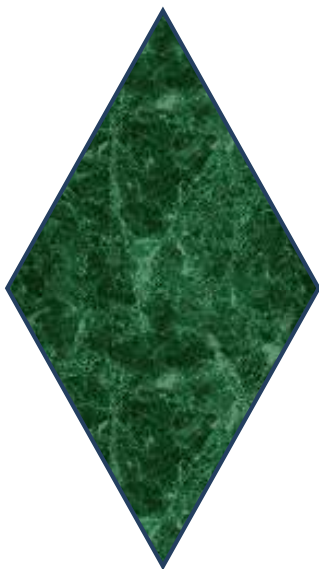
Làmina 1

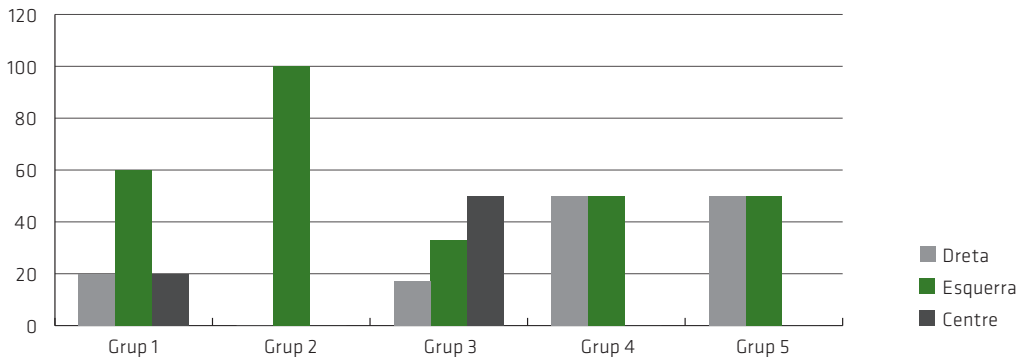
Els dos grups que li atorguen un significat amb una certa claredat (noies i nois joves) es fixen essencialment en la posició espacial de l'objecte. És significatiu que no hi hagin comentaris relacionats amb la forma (semblant a la d'una bandera onejant) ni a la textura arrugada i de color terrós. En canvi, la forma, la textura i el color sí que són elements que tenen en compte els tres grups d'adults per decantar-se cap a opcions menys definides (dreta i esquerra a parts iguals). Hom pot deduir, en aquest i en la resta de casos, que la posició de la figura en relació al fons té una importància notable a l'hora de projectar-ne un significat ideològic.

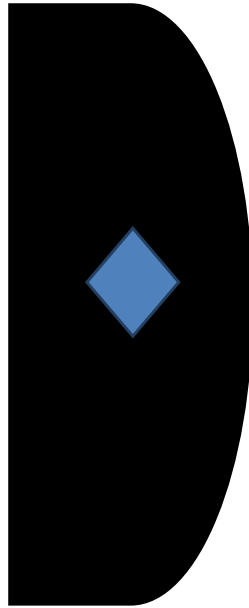
Làmina 2

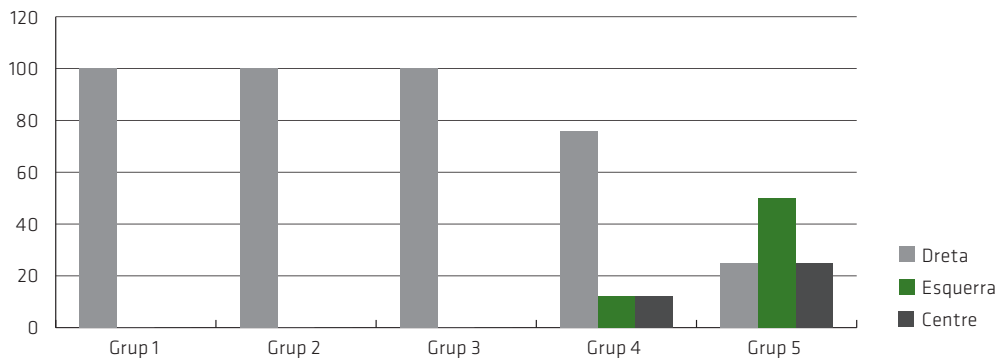
Entre dones joves predominen interpretacions relacionades amb la posició relativa de la figura, mentre que entre els més grans es llegeixen les possibles relacions entre el color verd i una ideologia (ecologisme) o bé un tipus d'atmosfera "tenebrosa". Els homes joves són unànimes a l'hora d'atorgar-li un significat d'esquerres (100%) però els arguments resulten difusos o fins i tot inexistents (s'arriba a afirmar explícitament que la motivació ha estat inconscient, "irracional") Són les dones les qui, espontàniament, afegixen una tercera opció, degut també a la posició relativa de la figura (no al color o la textura) Resulta estrany que no es facin comparacions òbvies amb la imatge, que està inspirada d'una manera força realista en una rajola de marbre verd. També en aquest cas són els grups de més edat els qui es decanten de manera menys clara entre una o altra opció.

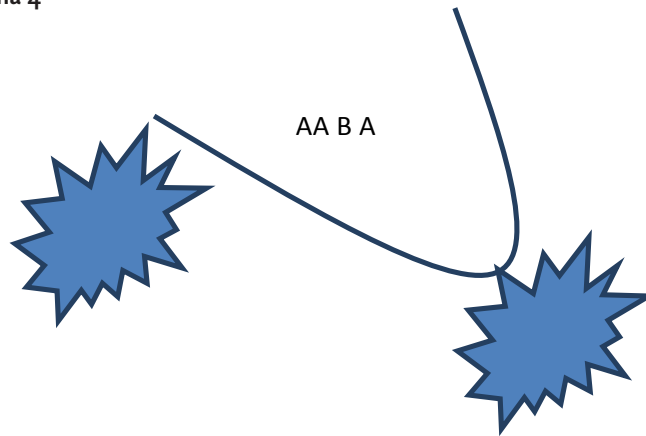
Làmina 3

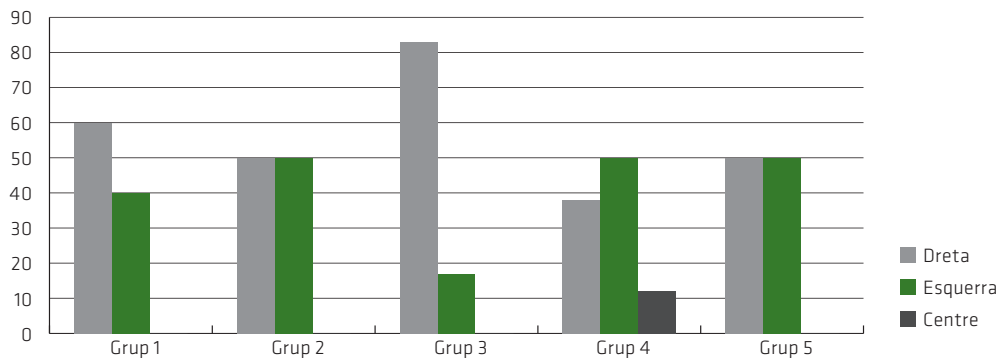
En aquesta làmina la línia divisòria la marca clarament la franja d'edat: els més joves hi veuen unànimement una figura que suggereix la noció de dreta, mentre que entre les persones més grans hi ha divisió d'opinions. Entre els joves hi tornen a predominar les interpretacions relacionades amb la posició espacial de la figura, cosa que no passa entre els més grans, que tendeixen a percebre figures definides i fan abstracció de la seva posició en relació al fons de la imatge. A diferència del que passa amb la figura 17, que és exactament igual que aquesta des de la perspectiva de la forma però molt diferent en relació al color i la textura, aquí no s'hi percep una "D" majúscula. És probable que el rombe blau central tingui molt a veure amb aquest fet. En general, hom pot observar que els motius centrals i interiors, per petits que siguin, condicionen considerablement la percepció global de la figura des de la perspectiva de la interpretació ideològica.

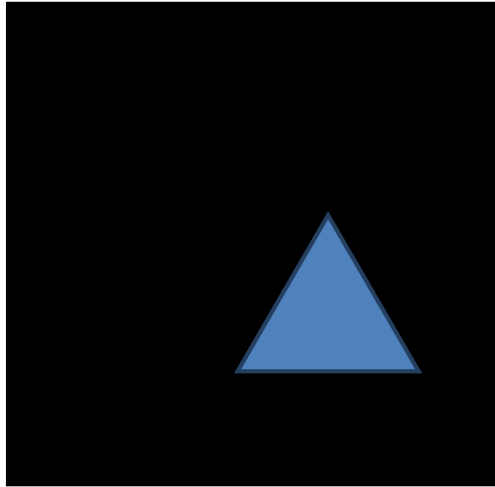
Làmina 4

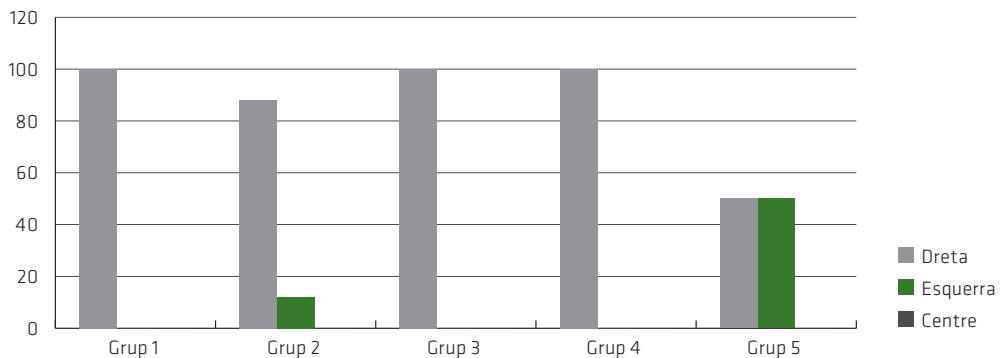
En aquesta làmina hom pot constatar de nou que la línia divisòria està condicionada més per la franja d'edat que no pas pel gènere. La interpretació dels més joves es torna a basar en la posició relativa, mentre que els més grans busquen sentits simbòlics més sofisticats. Crida l'atenció que no es comentin les 4 lletres sense significat que hi apareixen molt centralment ("AA B A") i que a diferència de les altres no es basen en un ordre alfabètic. En els cas dels grups de més edat es tendeix a reproduir el mateix mecanisme de dos temps: a) es projecta un significat visual concret, objectual ("un collaret de diamants"); b) es fa una inferència a partir d'aquesta projecció (del tipus: com que un collar de diamants és un objecte sumptuós, *aleshores* la figura té connotacions de dreta). A la vegada, aquests grups mostren més indefinició i igualtat entre les opcions triades.

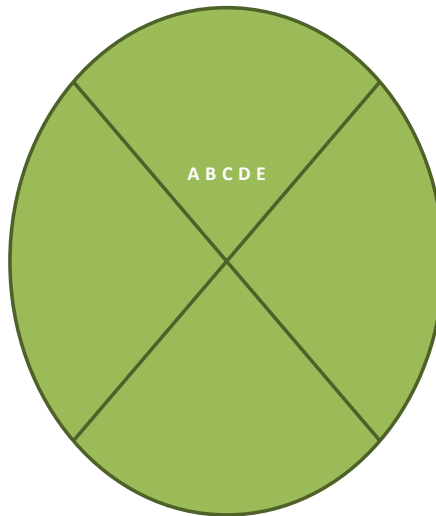
Làmina 5

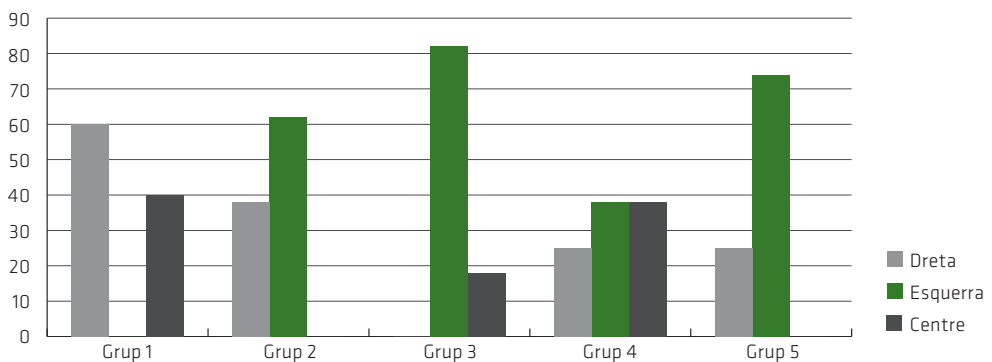
La figura d'un triangle blau sobre un fons quadrat negre és una de les que suscita més unanimitats: la immensa majoria el consideren de dretes. En tot cas, les raons tornen a estar més relacionades amb la posició espacial de la figura que no amb altres aspectes com el color, la textura, etc. Dóna la impressió que, davant la impossibilitat de fer inferències basades en objectes amb un significat concret, s'opti per la via "segura" d'interpretar la posició figura/fons, degut a que sembla més objectiva. En principi, les connotacions habituals del color negre en el nostre context cultural, que és el que predomina al dibuix, no són tingudes en compte.

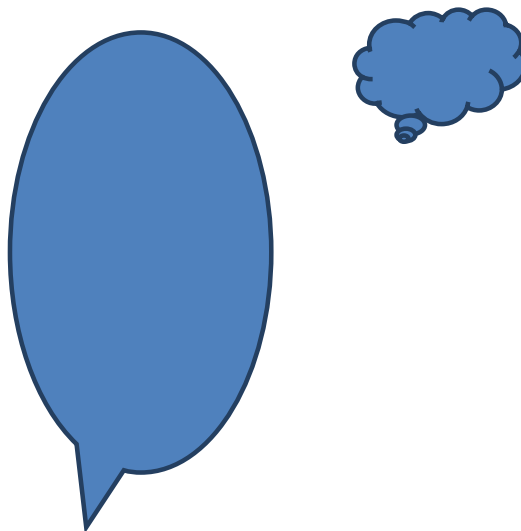
Làmina 6

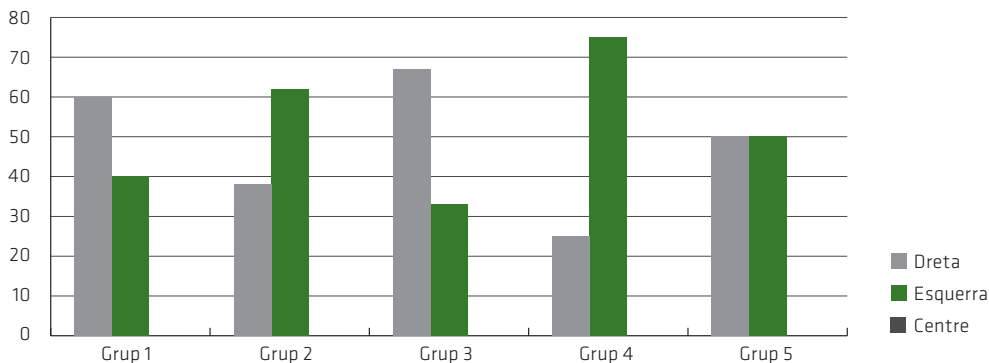
El més significatiu d'aquesta làmina, probablement, és que molts participants optin per demanar de manera espontània que s'inclogui l'opció centre (que no està contemplada al qüestionari) Resulta interessant remarcar que les tres làmines on més es va sol·licitar la inclusió de l'opció centre (la 2, la 6 i la 9) no tinguin altra característica comuna que la simetria. La resta d'elements són molt diferents, tant des de la perspectiva purament morfològica com de la cromàtica. En aquest cas, són pocs els qui connoten ideològicament el color verd i aquests són tots membres dels grups de més edat. Val a dir que al qüestionari hi ha moltes altres figures susceptibles de ser dividides simètricament. Les que s'han triat tenen colors i textures suaus (verd vetejat fosc, verd clar i blau clar) En tot cas, la interpretació global majoritària és la d'esquerres.

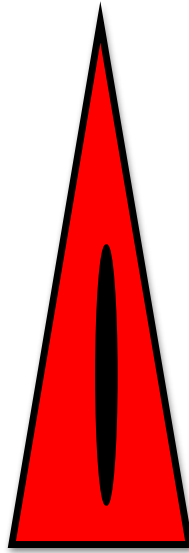
Làmina 7

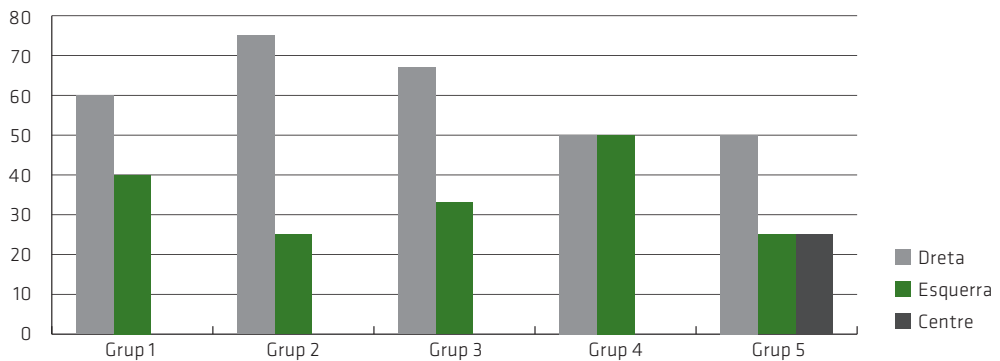
La làmina 7, junt amb altres com la 18 o la 22, estan gairebé polaritzades des d'una perspectiva ideològica dreta (dones joves i adultes)/esquerra (homes joves i adults). Totes tres tenen en comú una cosa: el fet de ser manifestament asimètriques. En cap d'elles es presenta una petició espontània d'afegir l'opció centre. Tot plegat corrobora de nou la importància de la dualitat figura/forma a l'hora de construir una orientació espacial "explícita", és a dir, que sembli ubicar-se o apuntar a la dreta o a l'esquerra, o bé que degut a la seva simetria faculti a fer referència a un centre que és percebut com un punt objectivable en l'espai. A la vegada, cal destacar que els qui es decanten per a l'esquerra esmenten com a motiu de la seva tria la forma de núvol que els suggereix somni, diàleg, reflexió i llibertat.

Làmina 8

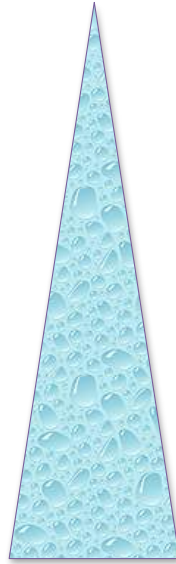

La làmina 8 confirma de nou el caràcter més aviat secundari dels colors en relació a la distribució (centrada, asimètrica, etc.) de la forma. En aquest cas, la majoria dels participants (més del 60%) adscriuen a la dreta uns colors que tradicionalment s’associen a l’esquerra el vermell (comunisme) i el negre (anarquisme). En el cas de les persones més grans, predomina una interpretació polaritzada dreta / esquerra però no només degut al component cromàtic sinó a altres consideracions força subjectives (els qui opten per la dreta, per exemple, interpreten la figura allargada negra central com “un ull que controla”).

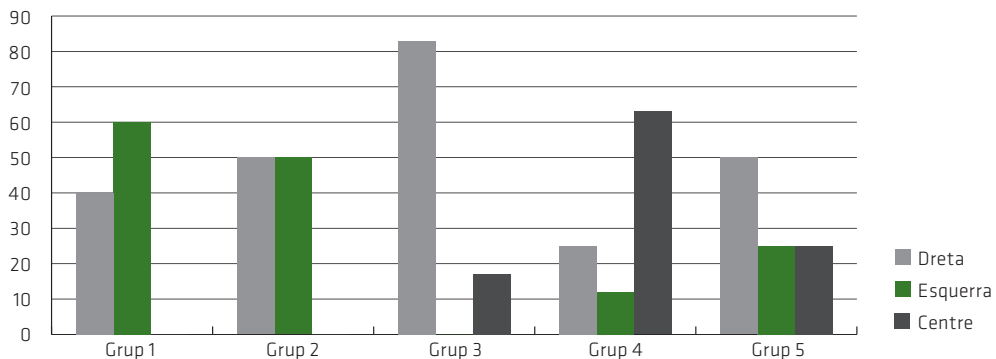

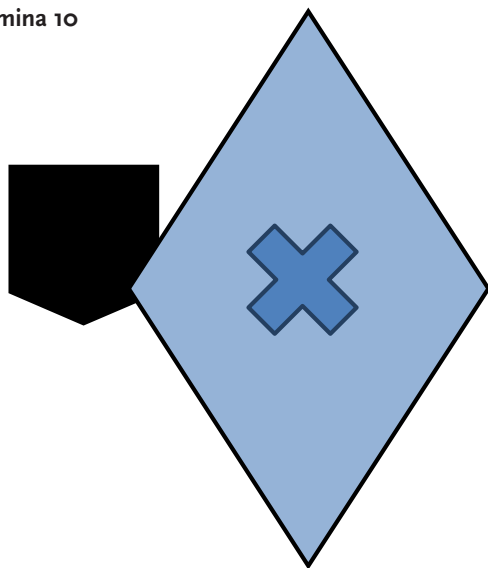
Làmina 9

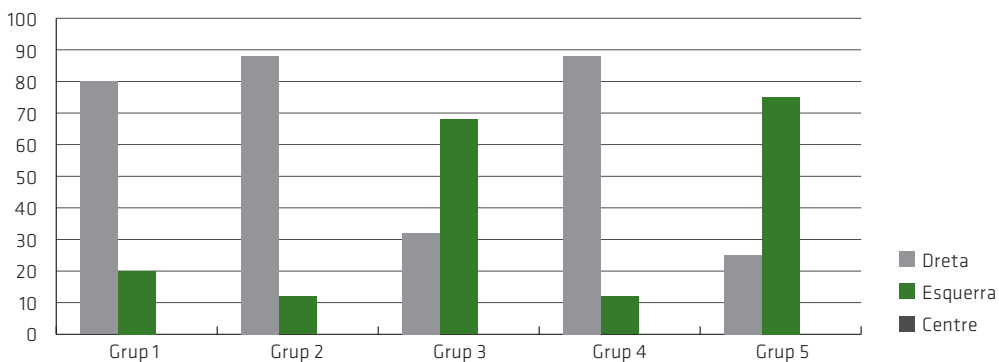
Aquesta és una de les poques figures “realistes” de la sèrie (es veu amb claredat, tant pel color com per la forma, que es tracta de petites gotes d’aigua) En tot cas, la interpretació és molt diversa: esquerra, centre (per petició dels enquestats) i dreta (molt majoritàriament en els dos grups de dones). Alguns, principalment en els grups de més edat, s’adonen que la seva opció està influïda pel color (blau=dreta; alguns fins i tot ho arriben a identificar amb un partit polític concret, el PP) i tendeixen a fer comparacions amb altres triangles de la sèrie, com l’anterior (figura 8) que consideren “desagradable” (destacant la connotació agressiva del color vermell) en contrast amb aquest, que perceben com relaxant i atractiu.

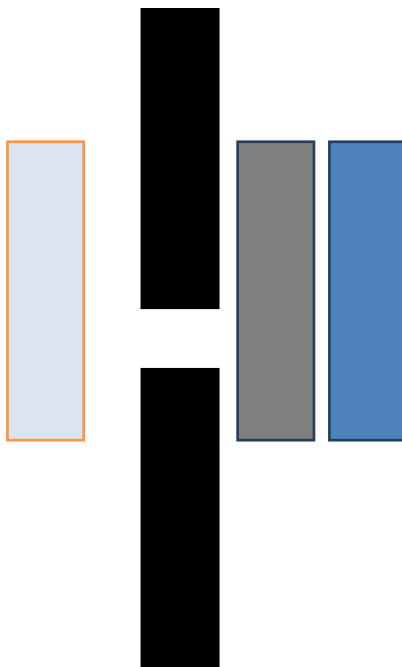
Làmina 10

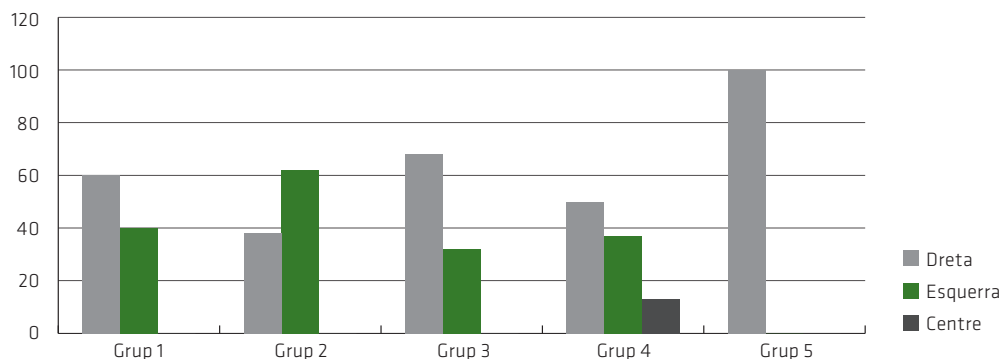
La làmina 10 es interpreta majoritàriament com associada a la dreta (67,7% del total dels grups) i cap participant demana afegir l'opció de centre, seguint la tendència a no identificar-lo amb figures que no siguin estrictament simètriques. Entre els més grans, la manca de simetria és interpretada com una opció d'esquerres, mentre que la resta hi veu una ideologia dretana especialment en referència a la creu del centre de la figura romboide (en realitat, aquesta “creu” és un signe de multiplicació estàndard ampliat però percebut pel grup d'homes adults com una referència clarament eclesiàstica). De nou, el color negre i el blau acer són percebuts d'una manera més inquietant que no pas el blau cel, el verd clar, etc.

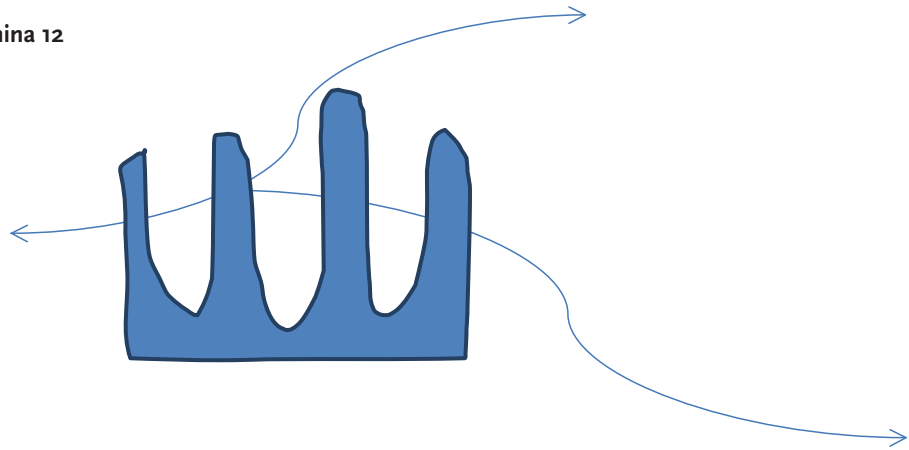
Làmina 11

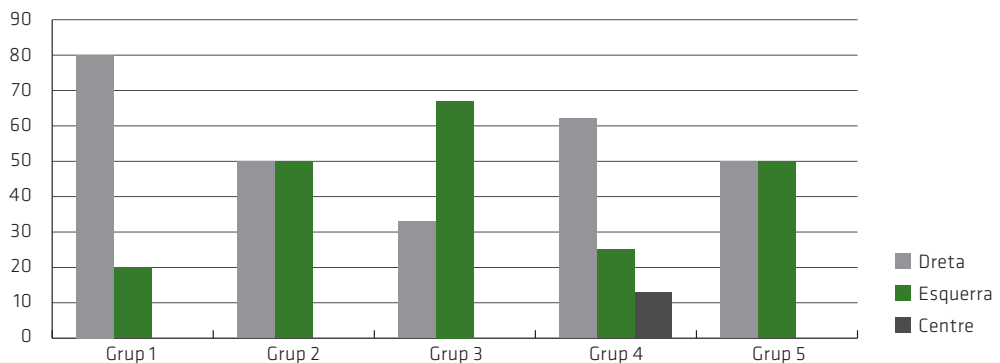
En aquesta làmina els dos condicionants semblen ser de caràcter cromàtic (colors obscurs i freds) i la asimetria. La majoria (especialment entre els més grans) opta per la dreta, però l'opció esquerrana i la de centre (sol·licitada voluntàriament) representen si fa no fa l'altra meitat. El color blau continua associat a la dreta, independentment de la seva intensitat. Com en altres imatges no simètriques, es fa una lectura dinàmica de la sèrie de motius. Curiosament, uns inicien el moviment des de l'esquerra cap a la dreta i altres ho llegeixen a l'inrevés. En general, s'observa que les figures simètriques tenen una lectura estàtica i, d'alguna manera, tancada, mentre que les figures asimètriques disposades horitzontalment tenen una lectura de moviment, en un sentit o en un altre. Al mateix temps, les línies vermelles del triangle fan optar decididament els homes joves per l'esquerra mentre que en el grup d'homes adults aquesta mateixa línia constitueix un element que matisa força la tria de l'opció de dreta.

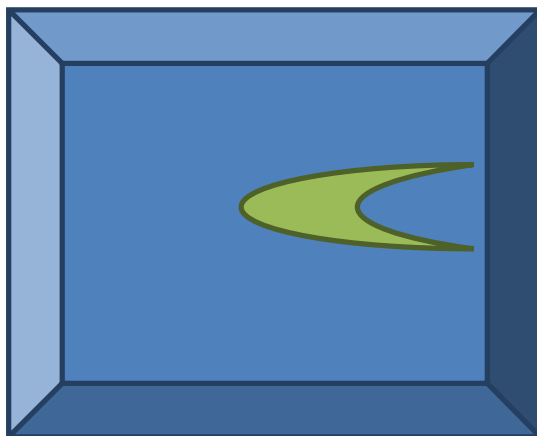
Làmina 12

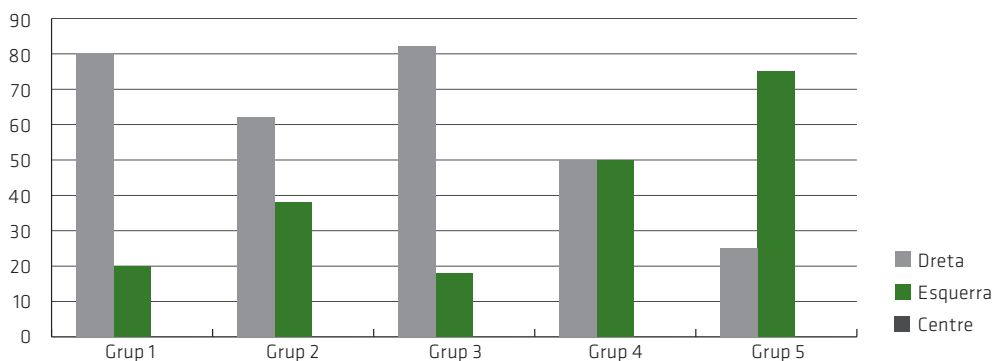
La figura de la làmina 12 és més complexa que les altres perquè conté elements explícits de direcció (fletxes), un element que pot suggerir formes orgàniques (“una mà”, diu un dels participants) i una disposició espacial completament descentrada en relació al centre físic de la làmina. Les interpretacions són molt diferents. Els més joves marquen dreta degut a que dues de les fletxes apunten en aquesta direcció, i només una cap a l’esquerra. Paga la pena destacar que les dones joves es fixen el sentit de les fletxes per decantar-se per la dreta mentre que els homes joves es fixen en l’origen de les mateixes per triar l’esquerra (tot i quedar ambdues opcions empatades). També crida l’atenció que el grup d’homes adults es decanta per la dreta associant el dibuix amb la corona i la monarquia. En general, aquí es mostra una tendència a diversificar les interpretacions com més complexa i carregada d’elements heterogenis és la figura.

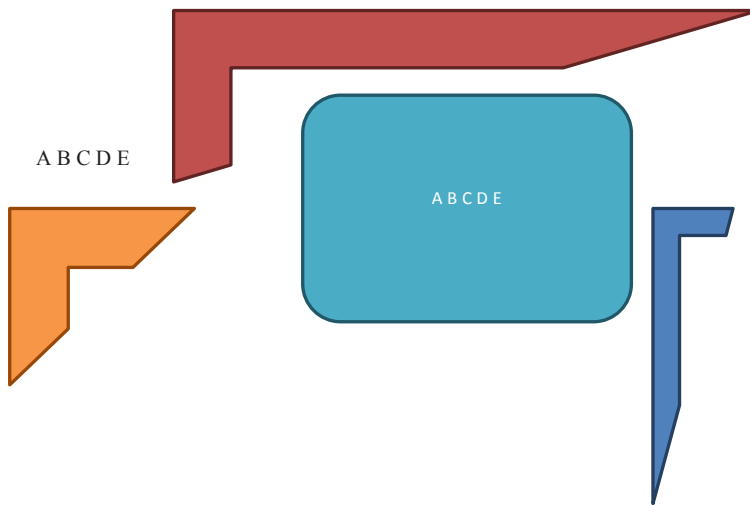
Làmina 13

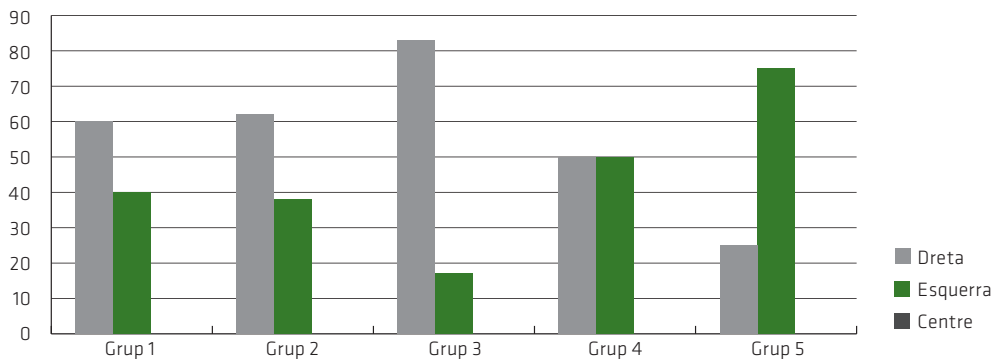
Es reproduueix la tendència a subratllar la orientació de la figura central (que es troba ubicada a la dreta) en detriment d'altres variables com ara el color. Crida igualment l'atenció el fet de fer inferències a dos o tres temps, del tipus: *“això em recorda una determinada activitat; aquesta activitat l'associo a una determinada persona o circumstància; per tant, aquesta figura està relacionada amb la ideologia de la persona que em suggereix la imatge”*. O fins i tot l'associació amb el logotip d'una coneguda marca comercial. Es tracta de salts argumentatius molt arriscats, òbviament, però que semblen ser força usuals.

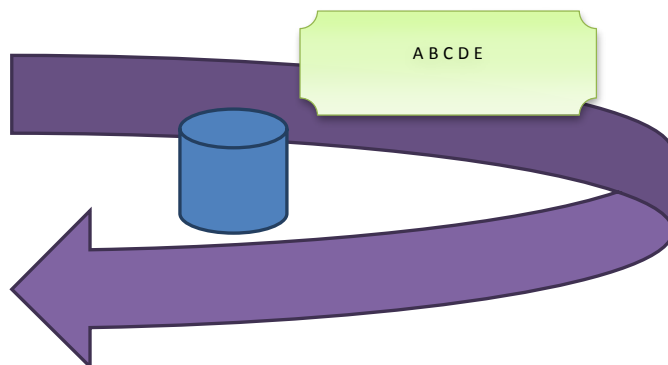
Làmina 14

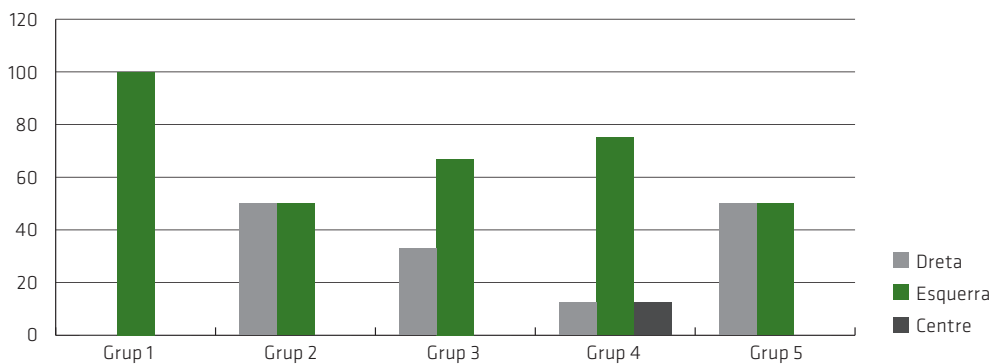
Es reproduïx la tendència de la majoria de figures asimètriques i policromes: generen una disparitat d'opinions i les interpretacions tendeixen a polaritzar-se. És interessant que la ubicació dreta/esquerra es fa en funció de l'atracció que generen els diferents colors en cada persona, no des de la posició espacial entesa en un sentit geomètric estricte. Són els colors els que atorguen un determinat “pes” a la imatge, que s'interpreta d'acord amb aquesta clau.

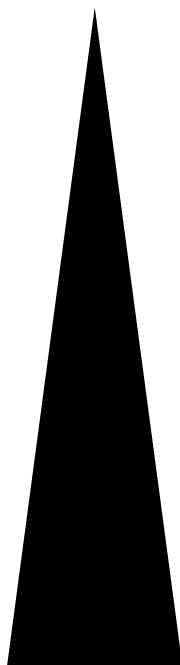
Làmina 15

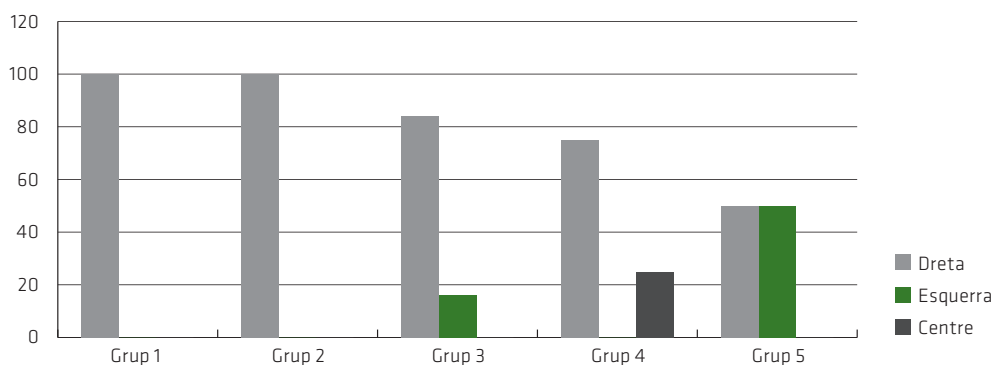
Aquest conjunt de tres elements és un dels que és ubicat amb més claredat a l'esquerra (67,8% del total) degut, bàsicament, a la direcció de la fletxa central. És només entre els més grans que les opinions es fan més sofisticades. Alguns, observant la direcció però també la disposició de la fletxa en relació al conjunt d'elements, consideren l'existència d'una mena d'espiral que la retornarà per força cap a la dreta. Ningú no fa cap esment de la relació entre el color morat i el feminisme.

Làmina 16

Junt amb les làmines 3 i 5, la 16 és una de les que suscita més unanimitats: el 83,8% del total la percep com una cosa de dretes. Però, seguint una altra tendència, el fet que es tracti d'una figura divisible simètricament (és un triangle) fa que es demani una tercera opció no prevista, la de centre. És una de les poques figures monocromes de la sèrie, i la que genera un contrast més gran blanc/negre.

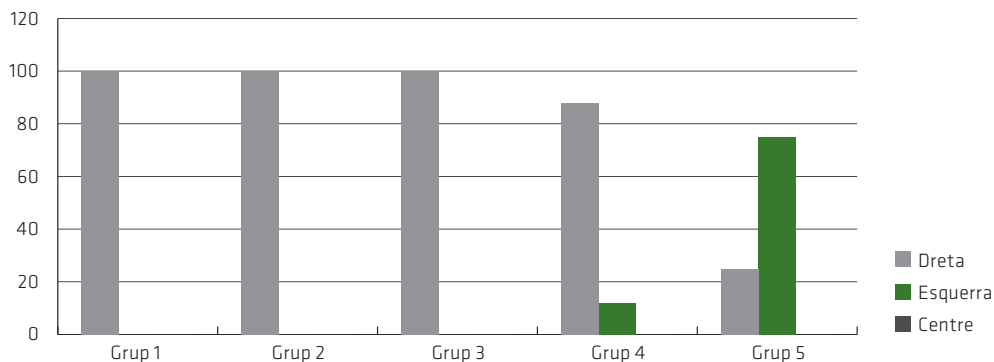

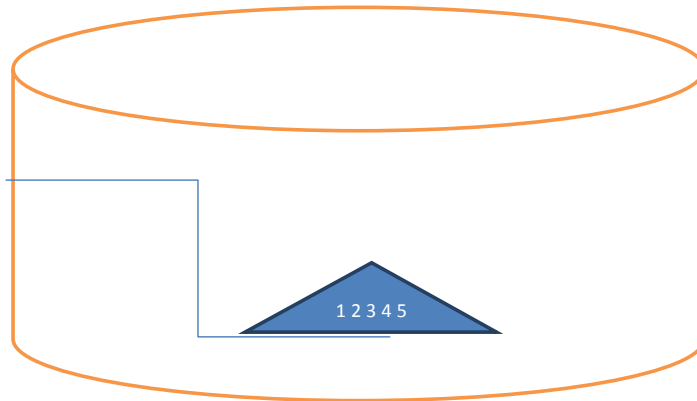
Làmina 17

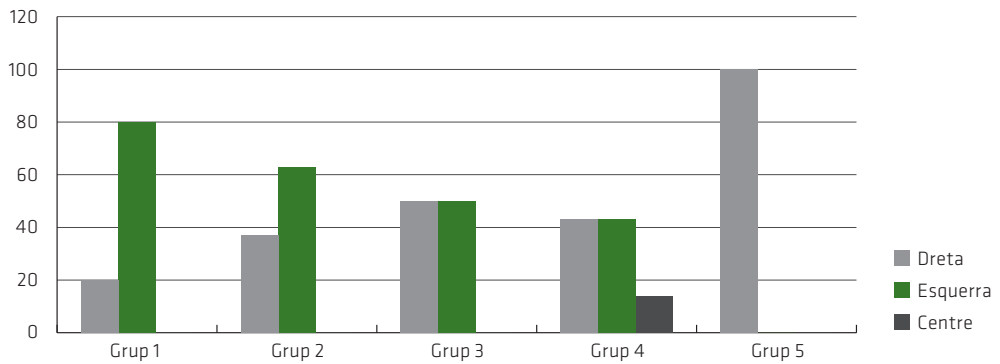
La interpretació mostra fins a quin punt pesen els condicionants culturals i, sobretot, les adherències lingüístiques. Es tracta d'una representació realista d'una superfície de fusta natural, on es veuen amb claredat les vetes, etc. que té forma de "D" majúscula. El que acaba sent més rellevant, però, és la forma de la lletra, que suggereix la paraula "dreta" o "derecha" i que, a més, està orientada cap a la dreta. És probable, doncs, que si els entrevistats no haguessin estat catalanoparlants i castellanoparlants, la interpretació hagués estat completament diferent. Només una proporció molt petita i localitzada de persones (el grup mixt d'adults) marquen l'opció esquerra per l'associació entre el caràcter orgànic i natural que suggereix la textura de la imatge i l'ecologisme.

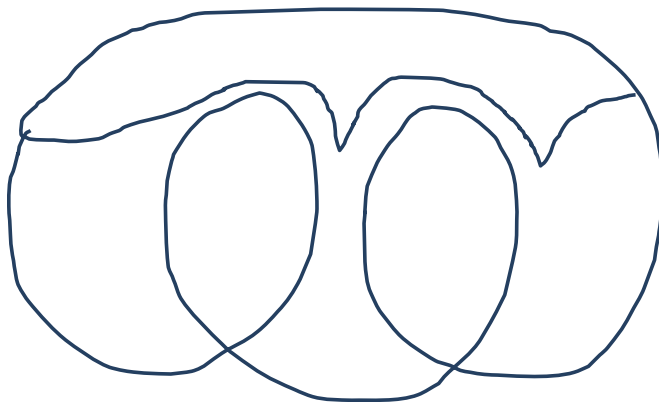
Làmina 18

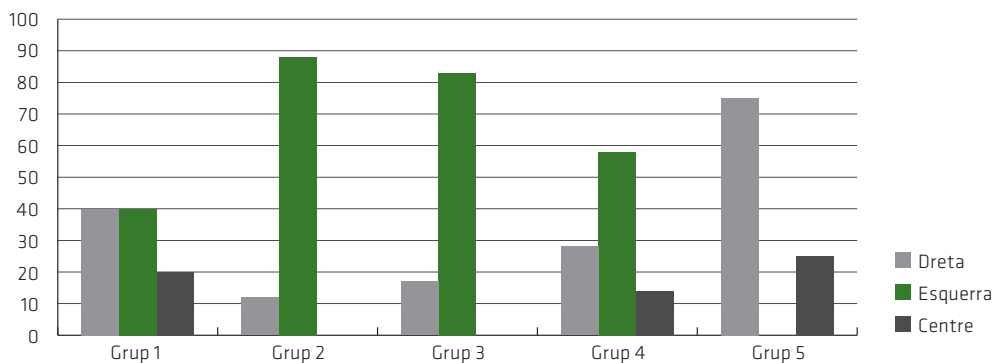
A la làmina 18 es torna a mostrar amb claredat una tendència ja observada anteriorment: la complexitat de les formes i els colors porta a l’heterogeneïtat de les interpretacions. La distribució dreta/esquerra resulta gairebé simètrica. Com en els altres casos, davant d’una interpretació incerta s’opta per la suposada “objectivitat” de l’orientació espacial. Per exemple, un dels entrevistats esquerranitza la figura argumentant l’existència d’una línia que evoca una maneta i que es controla des de l’esquerra.

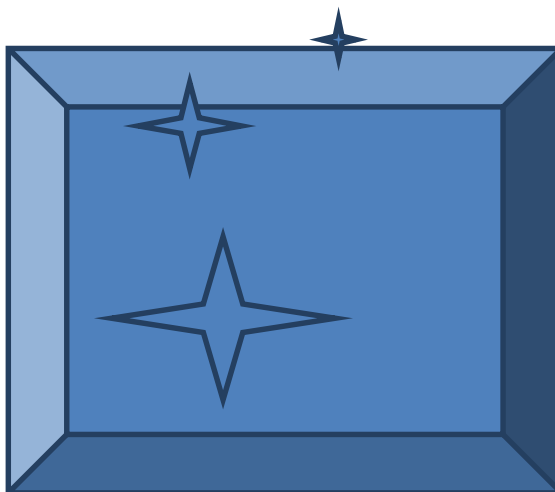
Làmina 19

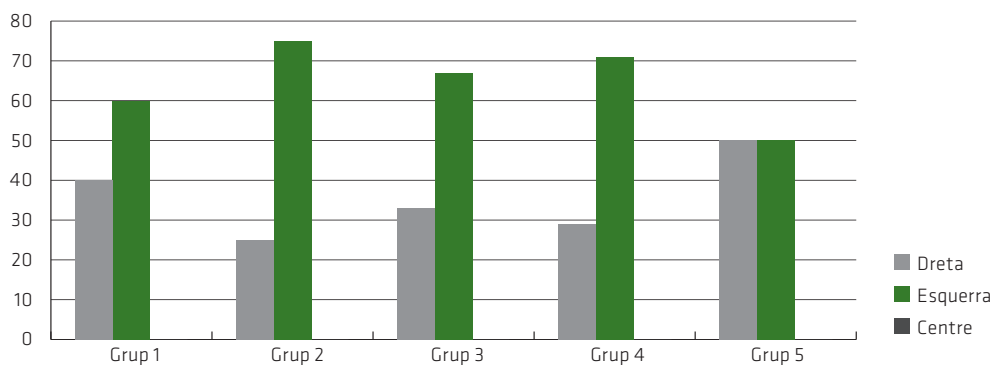
La làmina 19 és percebuda majoritàriament com esquerrana i, tractant-se d'un dibuix simètric, es repeteix la tendència a l'hora de sol·licitar una tercera opció de centre. El dibuix provoca sorpresa entre els entrevistats, pel fet de ser "imperfecte" malgrat la seva simetria (està fet a mà alçada i es nota la tremolor de la mà) i és precisament l'aspecte inacabat i la sensació percebuda d'obertura que decanta la tria cap a l'esquerra.

Làmina 20

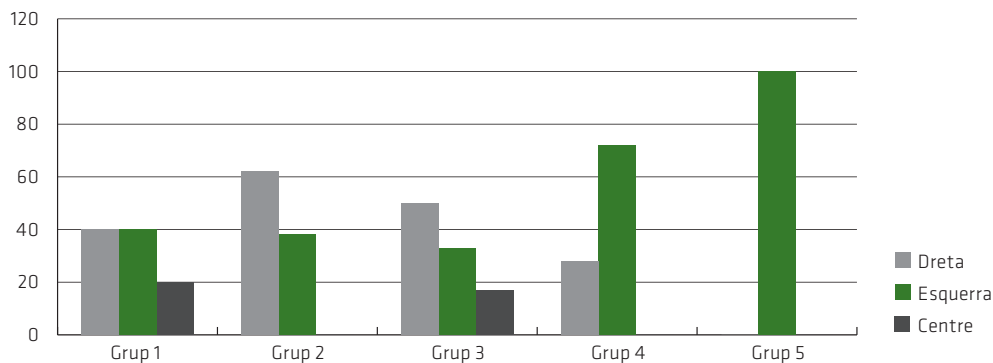

La làmina 20 també és ubicada ideològicament a l'esquerra, malgrat que s'assembla moltíssim a la làmina 13 (ambdues deriven d'un mateix patró i estan fetes amb el mateix color) De nou, i especialment entre els més joves, torna a prevaldre la orientació dels elements a l'espai, que estan més cap a l'esquerra que no pas cap a la dreta. Curiosament, la figura de les tres estrelles no genera cap resposta especial, i fins i tot es pot dir que passa desapercebuda com a tal. Sembla que sigui més aviat la sensació de moviment i d'evolució que impulsa l'opció cap a l'esquerra.

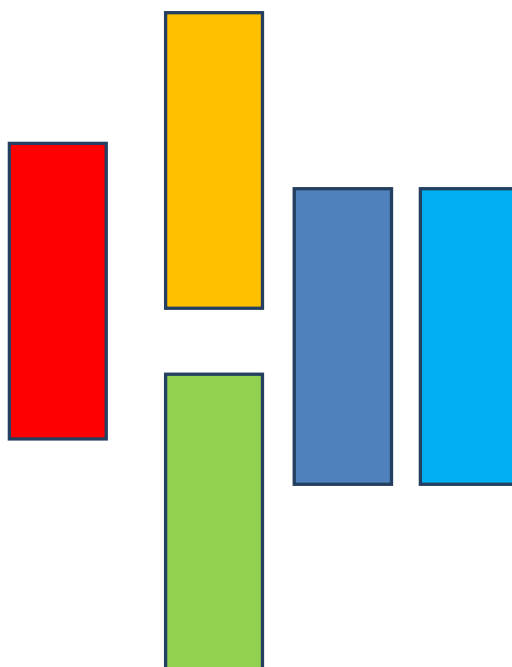

Làmina 21

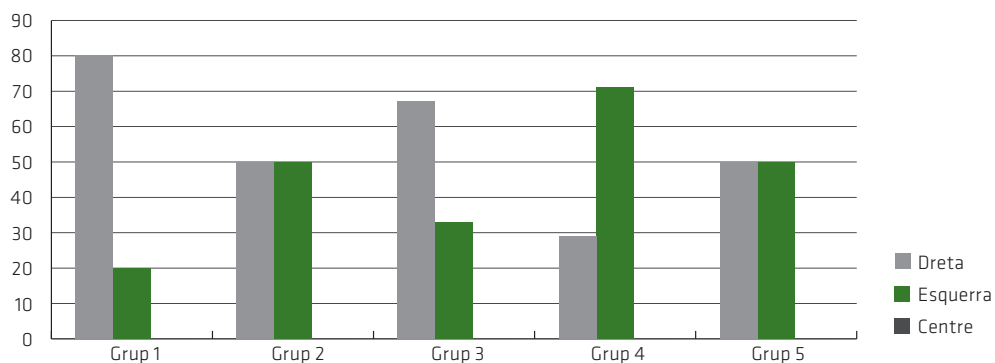
La làmina 21 està en blanc, però es convida als entrevistats a que la ubiquin ideològicament a la dreta o a l'esquerra. Per raons òbvies, la interpretació d'una no-imatge porta a fer inferències arriscades, des del final d'un túnel fins a una papereta electoral en blanc, passant per idees encara més abstractes (la de creativitat, la de llibertat). Destaca el fet que el grup de més edat es decanta totalment cap a l'esquerra perquè el full en blanc suggereix llibertat, irracionalitat, creativitat. Hom pot constatar una mena de terme mig ideal entre l'absència completa d'elements i la suma massa bigarrada d'elements que dóna lloc a interpretacions més o menys consensuades o fins i tot unànimes.

Làmina 22

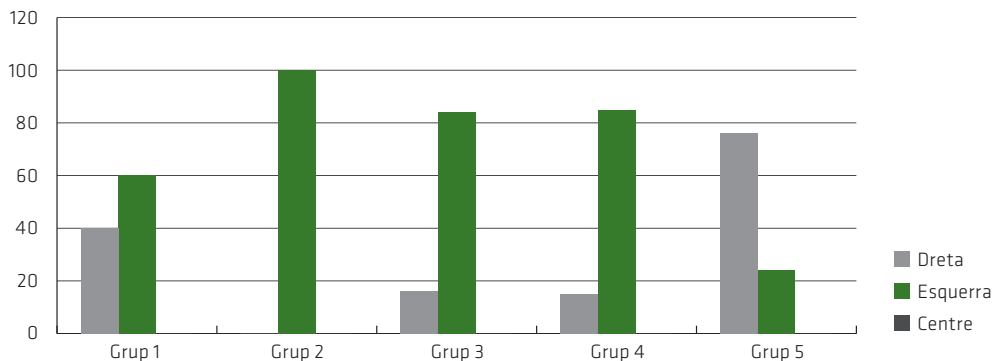
De nou, les figures policromes i asimètriques porten a una polarització d'opinions, gairebé del 50%. Ningú no tria, en aquests casos, l'opció centre, potser perquè costa determinar on es troba. De nou, és l'orientació espacial cap a la dreta o cap a l'esquerra la que determina una determinada atribució de caràcter ideològic. La làmina conscientment s'inspira en l'aspecte cromàtic del logotip de plataformes virtuals tan conegudes com Google o eBay, però defugint qualsevol paral·lelisme explícit amb les lletres. Curiosament, aquest fet no és percebut per ningú.

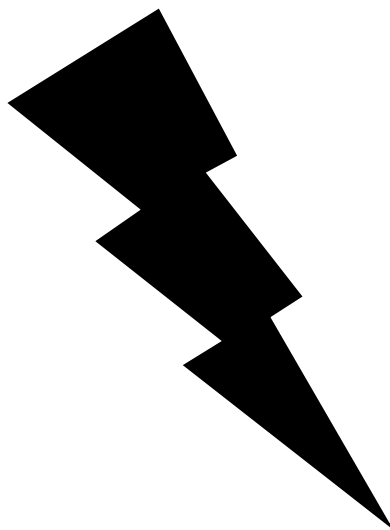
Làmina 23

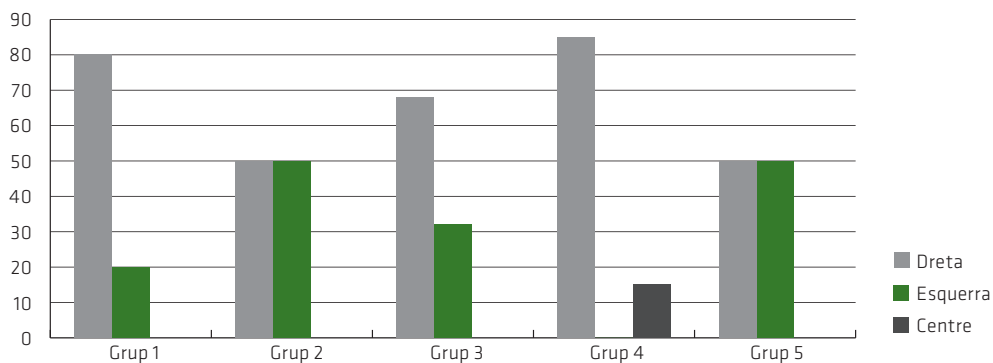
Aquest dibuix monocrom (verd) i asimètric genera un clar consens cap a l'esquerra. Per diversos enquestats representa un "laberint". El fet que l'obertura es trobi situada a l'esquerra del dibuix sembla determinant. De nou, es produeixen inferències sofisticades. El fet que no tingui sortida fa que un dels enquestats digui que el dibuix es de dretes perquè insinua que quan s'entra per l'esquerra s'acaba "en un camí que no porta enlloc".

Làmina 24

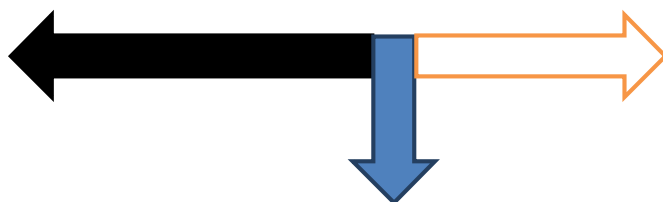

Malgrat el caràcter molt agressiu tant des del punt de vista morfològic (forma que suggereix un llamp) com cromàtic (completament negre) del dibuix existeix una diversitat d'opinions a l'hora d'interpretar-lo. Només els més grans tenen present elements històrics com el símbol de les SS de l'Alemanya nazi. De nou, entre els més joves acaba resultant determinant la posició espacial (el dibuix té una direcció esquerra-dreta).

Làmina 25

Aquesta figura és molt dinàmica perquè suggereix tres fletxes de diferent color juntes de mida diferent que “lluiten” per imposar-se. El dibuix és interpretat molt majoritàriament com d’esquerres: la fletxa més grossa (de color negre) té una orientació cap a l’esquerra. En canvi, per als dos grups de més edat és precisament el color negre que els decanta cap a la dreta.

